

בד"צ דק"ק שכונת קראון הייטס**Beth Din of Crown Heights**

390A Kingston Ave.

Brooklyn, New York 11213

Telephone (718) 604-8000

Fax (718) 773-0186

ב"ה, עשירי לבול, יום כניסת נח ומשפחתו לתיבה ויום פטירת מתושלת, ועש"ק לסי' התהלך לפני והיי תמים, ה'תשע"ו, שנת הקהל את העם.

מכתב ברכה

דלא חמית'י ודלא ידענא, למאן דלא מכירנא כתיבנא, ולדלא קחזינא מברכינא, שלמא רבא קאמינא, חסדא וחינא, אספרה כבודו ולא ראיתיו, אדמהו אכנהו ולא ידעתיו, מפי כתבם ולא מפיהם יקום דבר, מכותלי מכתבו ניכר, צורב העוסק בחוקי חורב, וכבודו מחול בכל לב ולב, ה"ה כשמן תורק שמו, גדול מרבן שמו, ארי במסתרים, **ארי נח שליט"א אנקין**, אב"י בעי"ת רמת בית שמש וחובר חיבורים מחוכמים.

נדרשתי לאשר שאלוני, ארי נעשה שואל, לעלות בהסכמה לעומת מחברתו, מעשה ידיו להתפאר, מגילה עפה כתובה פנים ואחור, די שדר לן מר, איש חי רב פעלים, ארי עלה מבבל, ארי בין הרחובות, אשר שנה ופיר"ש על כל קוץ תילי תלים של הלכות, ומיגו דזכי לנפשי זכי לחברי, קיבץ וריבץ והקהיל, ועשה פעלים לתורה, הלכות גדולות שנו כאן, מקרא מועט והלכות מרובות, מוקף כעכנאי, מפי ספרים וסופרים, מקום שמחתין בו הלכות, והכל בשפה ברורה ונעימה, בלשון עם ועם, הליכות עולם לו, מיישבי עולם במשנתם, נח ונייחא לעליונים ולתחתונים.

ואם כי נבצר ממני למלאות משאלות נפשו, באשר אין הזמן גרמא לחפש בחפש מחופש הדק היטב, בידיים עסקניות וממשמשות, והיד הכותבת יד כהה, ושמעתתא בעי צילותא, ואנא טרידנא במילי דמתא לא יתנוני השב רוחי, ובהלכה למעשה אין עד נעשה דיין, עד שיהא הדברים מחוורים כשמלה – תמכתי יתדותי בסהדותא דרבנן, הם מסכימים לדברי תורה, בשבח המגיע לכתבים, איש איש שתו עדיו עליו, עדיו בחותמות שבמקדש זכין לו, כולם מתנבאים בסגנון אחד, ראו הליכותיך בקודש, ואף אנן תנינא להא דתנו רבנן, אינהו בדידהו ואנן בדידן.

ולא נצרכה אלא לברכה, כה יתן ה' וכה יוסיף לאמץ לבו בגבורים, וישראל עושה חיל, שיזכה לישב באהלה של תורה ויראת ה' טהורה, ארבע אמות קונות לו, להשיג ארחות חיים, ולהגדיל תורה ולהאדירה, ויפוצו מעיינותיו חוצה, באר מים חיים, כי חיים הם למוצאיהם, ועל ראשו יהיו תמים, ארבע אמות של תורה ושל תפילה, נר מצוה ואור תורה, מתוך מנוחת שלום השקט ובטח, ונחת דקדושה, צופה הליכות ביתה, והי' כעץ שתול אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול, עדי ביאת ינון, עתיד אליהו לדורשה ולהשוות המחלוקת, והשיב לב אבות על בנים, ותיכף ומיד ממש.

וע"ז באנו על החתום

הרב יוסף ישעי' בריון

חבר הבד"צ

הרב אהרן יעקב שויי

חבר הבד"צ

ובהיותי בזה, ובכדי שלא תהא ביאה ריקנית, אמרתי אציבה ציונים אשר עמדי, בעברי בין בתרי ספרו, אחת הנה ואחת הנה, ויהא המועט כמרובה, וטל ילין בקצירי.

א. בריש ספרו, בנוגע לאפיית חלה בעש"ק, מביא דעת נוטה שאין קפידא לאפות בעצמו ויכול לקנות מן השוק. – ומה לי להוסיף בדבר שחקרוה שרים נכבדי ארץ, והלכו בו נמושות, ליקוטי בתר ליקוטי, מלקטים

דדרא בתראה. אבל, תמה תמה אקרא, שהרי ד' הרמ"א (או"ח סוסי' רמב) ברור מללו "ואין לשנות". וגם במשנ"ב בבה"ל על אתר (ד"ה והוא) מתרעם על כך שבעוה"ר השביתו המנהג. ולא ניחא להו למרייהו למימר הכי. והניחא במקום חולשה וטעמים אחרים עד"ז^א, ובכגון דא – שלום ביתו עדיף, משא"כ **בסתמא**.

ואף שיש שחילקו שבקונה חלות המיוחדות לשבת, לית לן בה^ב – מ"מ, עדיין לא יצאנו יד"ח המנהג ללוש שיעור חלה בכדי (כל' הרמ"א) לתקן חלתו של עולם (כבמג"א סוסק"ד. וראה מחה"ש ועוד על אתר)^ג. ואוי"ל כן בכה"ג שאופה בלא"ה פחות משיעור חלה (וכהשקו"ט בזה, כדלקמן), וא"כ אין כבוד שבת בעצם וגוף האפי' בבית.

אלא, שבלשון הפוסקים אשר מפייהם אנו חיים, שהעתיקו הטעם ללוש משום כבוד שבת^ד, נראה מדבריהם שגוף הלישה והאפי' הוא מכבוד שבת^ה. ולכאוי' כ"ה גם להטעם שיהא חס כיום הלקחו (משא"כ אם העיקר שלא לקנות פת פלטר).

ומינה, להשקו"ט אצל חכמי זמנינו, באם עדיף לאפות מדי שבוע, או כשיעור חלה^ו. ולהמובא בפוסקים שבאופה לפני יום ששי נצטנן ונפגם טעמו (סדה"י במקומו), וכנראה במוחש, כש"כ וק"ו באופה כמה שבועות מראש.

ואף שבימינו אכשור דרא, וניתן להקפיא בפריזע"ר – סו"ס אין טעם לחם שנילוש ונאפה היום כלחם שנילוש ונאפה אתמול, וכמפורש בהל' יו"ט, שיש בזה הפסד וחסרון טעם, והרי מה"ט גם בזמנינו התירו לאפות ביו"ט^ז. ומודינא, שבמי שהכל שוה לפניו, מקום לומר דעדיף טפי לקיים מצות הפרשת חלה פעם בכמה שבועות, ולחמם שוב בע"ש^ח.

ב. בענין אמירת אנעים זמירות – יש להוסיף ולציין לסי' כתר נהורא ברדיטשוב, סוף תפלת מוסף לשבת, עיי"ש בשם השל"ה, בחומר הענין כשאינו מבין.

^א אבל ראה להלן בהע' ג כאן.

^ב וצ"ע ובירור במציאות, באם בזמן המשנ"ב היו חלות מיוחדות לשבת אצל האופה.

^ג לך נא ראה, עד היכן הדברים מגיעים, מש"כ הבה"י (נדפס עה"ג בשו"ע) יו"ד ששכ"ח ס"ג: ואפי' אותן הנשים יולדות שאוכלו על שולחן אביהם אופין מכיסם שיעור חלה כדי שיהא חייבה בחלה וחושבים זאת למצוה רבה ליטול חלה דוקא בע"ש. ועד"ז הוא במקו"ח להחוי"י כאן.

ולדבריהם, מדוע חרדו כל החרדה הזאת. וצא ולמד כמה נזהרו במצוה זו, שנוהרו אפי' האפי' יולדות (שבזמנם היו חלושי הבריאות ביותר, ועד שלא ירדו ממטתם להדליק נרות בע"ש^ק), ולא עוד אלא הוציאו מעות מכיסם לצורך זה. ומשמעות דורשין, שכן עשו אף כשלא נזקקו לשיעור חלה בשבת. ואולי השתמשו בזה במשך השבוע. [אבל להעיר מרמ"א יו"ד סצ"ז ס"א].

ולהעיר מל' הטי"ז (יו"ד ששכ"ח סק"ב): בערב שבת שמנהג הנשים להקפיד ע"ז שכל אחת תטול חלה ונחשבים בעיניהן לחיוב לעשות לחמים לכבוד שבת בשביל [הפרשת] חלה

^ד ומסנון הרצאת דבריהם נראה שזהו עיקר הטעם. ונפק"מ גם בהשקו"ט דלקמן. ואל תשיבני מד' הטי"ז שבהע' הקודמת – כי: 1) הו"ע נוסף על עיקר הענין. 2) מיירי שם מצד מנהג הנשים מצ"ע, ש"בעיניהן" ה"ז נחשב "לחיוב", ואי"ז גוף המנהג שעורר ע"ז ברמ"א.

^ה וכן מדויק בלי אדה"ז בשו"ע שם ס"יב ובסתק"ט ס"ב. והוסיף: "כל אחד בביתו". [וע"ד מצוה בו יותר מבשלוחו (ראה קו"א לשו"ע אדה"ז סר"ג)].

וכבר האריכו בכ"מ בדיוק לשונו הזהב בזה. וכן במה שהוסיף כענין בספ"ע (בסי"ג) ע"ד פת ישראל דוקא.

^ו ובכלל, מצות חלה בזה"ז הוא דרבנן, וכש"כ בחלת חו"ל, שמלכחילה הוא רק כדי שלא תשתכח תורת חלה, משא"כ כבוד שבת שהוא מדברי קבלה.

^ז ועצה טובה קמ"ל, שיכולים להקפיא הבצק ולאפות מלכתחילה בע"ש, ובזמנינו מסתבר שאין בזה הפסד וחסרון טעם. אלא דנחתין להשקו"ט בחיוב חלה בעושה עיסה ע"מ לחלקה. אלא שההכרעה המקובלת בפ"י "ע"מ לחלק" שהוא לחלק לאחרים. וכ"ה בשו"ת הצ"צ יו"ד סרל"ה, עיי"ש שהוכיח בכמה ראיות. וכבר נז' כן בר"י קורקוס בכורים פ"ז ה"ח. ואין לנו לחוש לדעה יחידאה. והרוצה בדוקא יכול להתחיל לאפות מיד, ולסיים בע"ש הבא. [ויל"ע אם בגמר האפי' סגי, שיהא בכלל בכלל ללוש ולאפות בעצמו בע"ש לכבוד שבת].

[ובמק"א כתבנו, בעיקר הענין, מה שחקרוה בטעם שלא נז' כן בראשונים (ואדרבה, דרבינו יחיאל (תוד"ה לחם – ברכות לז, ב) מספקא ל"י שמא לחלק לעצמו ג"כ בכלל) – שמעולם הי' פשוט אצלנו בענין זה, שלא נז' לרוב פשיטותו, כיון שזהו פשטות הפ"י. ועוד והוא העיקר, שמקור הענין דע"מ לחלק נז' במשנה (חלה פ"א מ"ז) בנוגע לנחתום, ומזה מסתעף השקו"ט בירו' בנוגע בעה"ב שבדעתו לחלק. והרי בנחתום פשוט דמיירי במחלק לאחרים. וממילא לא נזקקו לפרש שכ"ה הפ"י בכלל. וראה כע"ז בביהגר"א יו"ד ששכ"ו סק"ז].

^ח והלישה בע"ש דייקא, אין הכרח שתהא כל שבוע.

ותמיהני קצת, שלא הביא בספרו כאן, שלא כדרכו, להביא מכל הבא לידו, אומר מהישן ומן החדש, מה שפקפקו בזה כו"כ, ויתר על כן, בנוגע לשיר היחוד^ט. ואכ"מ.

ובמנהג פתיחת הארון – להעיר מלבוש או"ח סקלי"ג ע"פ לה"כ יהי סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח, שרק בשויו"ט ור"ח יפתחו הארון^ז.

ג. בנוגע לשתיית שיורי כוס חבירו – קיצר בדבר במקום שאמרו להאריך. וכמעט שסגר עלינו הדרך. והמעין בדברי הפוסקים ימצא שכו"כ חילוקים בדבר^ח: בנוטל מעצמו, באינו איסטניס^ב, במכיר בהשונה שאין בו חולי, במקנח מקום נשיקת הפה (דשפיר דמי, ולא רק בשעה"ד, כמשמעות דבריו^ז).

והא מילתא תליא במש"כ הפוסקים, כמה דרכים ליישב הסתירה בין סתימת הגמי' (תמיד כז, ב) לצוואת ר"א הגדול (הנק' ארחות חיים), וכן מה שנראה קצת בדי' השו"ע (או"ח סק"ע סט"ז וסכ"ב) דמזכה שטרא לבי תרי [ובסגנון אחר – הקושיא מדי' השו"ע (סכ"ב) למש"כ הט"ז סק"ח]. כן להעיר שבפמ"ג במ"ז סק"ח כ' באו"א שביש הרבה משקה בכוס אין כאן בית מיחוש^ט. ולהעיר משולחן הטהור סט"ז שבמדינות אלו אין נזהרים כלל (שרק בשעת מגיפה וכו' מקום ליזהר, וסיים עלה דבענ"פ יזהר. ולא בי' טעמו). וכן מורים די' הט"ז, ש"במדינות אחרות נזהרים מאד. ונהרא נהרא ופשטי^י.

ומילתא אלבישיהו יקירא, הנה בשה"ש תרצ"ז ע' 235 (מרשימת השומעים, מהתועדות ליל שש"פ) מובא: נתנו כוס לאי' המסובים ואמרו לו שהיא נקי'. ואמר כ"ק אדמו"ר [מוהרי"צ נ"ע] כי מעשה הי' שנתנו לאחד כוסו של חבירו, והלה נטלו ושטפו. והקפיד אדמו"ר [מוהרש"ב נ"ע] על זה^י, ואז המאמר החלצו דשמח"ת תרנ"ט [שרובו ועיקרו בענין קליפת מדין מלי' מדון ומריבה ושנאת חנם, עיי"ש באורך]. ושוב אמרו בפי' נח, והסיבה היתה כי באותה שבת לא הי' צ"ל דא"ח אך אצל כ"ק אדמו"ר [בנו, מוהרי"צ נ"ע] הי' אז קידוש (פארבריינגען) ואמר אז אדמו"ר [מוהרש"ב] נ"ע המאמר הנ"ל שנית^י. ע"כ. ונקיטנא נפשאי בקצירת האומר, בפניא דמעלי שבתא, שעה שאין הלבבל יוצא בקולמוסו. ופה שביתת קולמוסי.

^ט ראה בשו"ת הרמ"א סק"ו, הובא במג"א סקל"ב סק"ב. ובזמנינו כבר נדפס גם מש"כ בכתב תמים. וד"ל. וידוע גם מש"כ בסי' ר' שבת סופר בענינו. והרוצה שיחכים בכללות הענין – יעיין במבוא לסי' גימטריאות לריה"ח פ"ו, שהקיף הענין מכל צד ופינה. וימצא נחת^ז ומדי' הלבוש שם נראה שבזמנו הי' נהוג שמכרו הזכות לפתיחת הארון בדמים יקרים. ^ח ובכללות, הי' תלוי בטעמים השונים – מיאוס ובושה, חשש צמאון, חשש חולי, משום מים הרעים וכו'. ^ט ראה בנו"כ השו"ע על אתר. וראה גם בלבוש, לחם חמודות (חולין פ"ח סקצ"ה ובספרו מלבושי יו"ט על הלבוש), ועוד. ובמאמ"ר סק"א על אתר האריך בכל הענין. ועיי"ש, דמחלק בין רואה שתיית חבירו דל"מ נשיקת הפה, משא"כ באינו רואה.

^ב ולא מצינו בשום מקום להדיא דל"מ קינוח מקום נשיקת הפה. אלא שהקשו הפוסקים ע"ד הט"ז שם סק"ח, שגם במניח לפניו ונוטל מעצמו אין לשתות, שמא יש לו חולי – דמשמע הפכו ממש"כ בשו"ע (להלן סכ"ב) דבקינוח סגי. והרי שערי תירוצים לא ננעלו, וכבפנים – דרק במכיר שאי"ב חולי, או באינו איסטניס (דרק באיסטניס ל"מ קינוח – לבוש ועוד). ואכ"מ.

אבל לגי' הגמי' דידן, ביין צ"ל דוקא שטיפה או שפיכה. וראה בארוכה בני ציון ליכטמאן. ^ט אבל ראה שו"ת זבחי צדק ח"ב סכ"ז, נסמן בספרו, מש"כ עד"ז שתי' הא"ר מתיישב יותר על הלב מדי' הפמ"ג. ולהעיר, שמה שהעתיק כ' בספרו בשמו (בשיורי כוס של מצוה) – הנה שם כ' להיפך ממש, עיי"ש בפנים. וכי"ה להדיא בתורת שבת סרע"א ס"י"ד – לענין קידוש. וראה בשד"ח פאת השדה מערכת ברכות סל"א – לענין אירוסין. ולהעיר מאר"ח ח"ב סכ"א בשם הר"ש שאם החו"כ איסטניס נותנים לתינוק. וראה בהמובא בשו"ת יבי"א ח"ה אה"ע ס"י סק"ז. וצע"ק ממש' כלה רבתי פ"י הי"ח: חוץ משיו"ר הבדלה. ובביאורים לבעל התכלת מאיזביצא על צוואת ר"א הגדול (ארחות חיים, לובלין תרס"ג, נ"ג. תש"ו – נו, ב) השיא הדברים לכוונה אחרת. ודוחק.

^י ולהעיר שהעולם נוהגים היתר בבני המשפחה, ולכאוי אין לזה יסוד. וראה גם בפר"ת סקט"ז סק"ו: מפי חבירו גם כשיהי' אחיו או קרובו. אבל ילה"ע מסד"ט יו"ד סקצ"ה סק"ח בנוגע לאשתו. ומדאתינן להכא, אוי"ל עפ"ז שכל החילוקים שנאמרו בהלי' נדה להיתר - אי"ב חשש בענינו.

^י ואולי ר"ל שבקינוח מקום הנחת הפה סגי. ועוי"ל בזה. ובפשטות (ואי"ז רק ע"ד הדרוש), שמי שהגיע למדה זו של אהבת ישראל, אהבה עצמית באופן ד"כמוך ממש" (ראה תניא קדישא פל"ב ובב"י לשם), ל"ש שיהא איסטניס ומקפיד בדבר [במקום שאי"ב חשש סכנה], שהרי השותה אינו בגדר "זולת", וכהמשל שביירו נדרים פ"ט הי"ד, עיי"ש. וע"ד די' הסד"ט שבהעי' הקודמת. ^י וראה פרטים נוספים בשה"ש תש"ה ע' 18. וראה הנלקט בהוספות לסי' המאמרים תרנ"ט.